

Erri De Luca
**Les regles
del mikado**

Traducció d'Albert Pejó

L'ECIÈCTICA

bromera

–Qui ets?

–Tinc fred. Deixa'm quedar a la tenda.

–Qui ets?

–Què t'importa? Soc una persona que es mor de fred. He vist la tenda i he entrat.

–Quina hora és?

Les dues, mare meva, què carai hi fas rondant pels boscos a aquestes hores? Només tinc un sac de dormir, l'obro i ens tapem, el matalasset és prou ample.

Encenc el frontal.

–No. No encenguis el llum, em fa vergonya que em vegis. Afanya't, no sents com m'espeteguen les dents del fred?

–Ja està. Tapa't. Ei, no, els peus no.

–M'he d'escalfar, tinc tremolors.

–Posa't aquesta jaqueta, i hi ha uns guants a la butxaca de la tenda, a la teva banda.

També hi trobaràs un termos amb te.

Els peus no.

–Et trobes millor? Deus tenir problemes greus, per arriscar-te a morir congelada. I si no haguessis trobat la tenda?

No responguis. Ja ho he entès. Prou preguntes. A veure si pots dormir. Bona nit.

–Com és que un vell com tu s'està tot sol en una tenda de campanya a l'hivern? Que no tens casa, tampoc?

–Ja t'has escalfat, veig. Sí que tinc casa. Només vinc aquí uns dies. Conec la zona.

–I què hi fas, aquí, tot el dia? Penses en la mort?

–En la mort hi pensen els joves. Els vells ja hi han pensat.

Em passo el dia jugant. Sé molts jocs.

No has sentit a dir que els vells semblen criatures?

–Les criatures no dormen de nit a la muntanya.

–I què hi fa una dona en ple hivern rodant per la muntanya?

–Quina dona? Tinc quinze anys.

–Per la veu no ho sembla.

–Aquesta veu em serveix per espantar els homes.

–No cal espantar-los, és la generació masculina més espantada de la història humana.

–I tu què en saps, dels homes? Jo sí que ho sé, de quina mena són, sou.

–Ara mateix són de la mena que t'acullen.

–No et fa por donar-me l'esquena?

–Abans t'he preguntat qui eres. Era per sentir-te la veu, no per saber-ho.

Tant me fa, qui siguis. Si ets la mort, com si fossis a casa, mort mig morta de fred.

–Pertanyo al poble sinte, aquí ens anomenen gitanos, que és millor que zíngars. Fujo de la meva família per culpa d'un matrimoni acordat amb un vell de cinquanta anys.

–A quina edat es comença a ser vell, allà on vius?

–Als trenta.

–Doncs així ja fa més de trenta anys que soc vell.

–El meu avi es va morir que no era tan vell com tu.

–Em sap greu per ell.

–Vaig fugir fa dues nits, després de la festa de prometatge. Amb aquesta fugida he deshonrat el meu pare. No hi puc tornar.

–On viu la teva família?

–A l'altra banda de la frontera, a Eslovènia.

–Has creuat les muntanyes en ple hivern per morir?

–Conec els passos. La meva família fa contraban.

–Et busquen?

–Per ells és com si m'hagués mort.

Però el meu pare em vindrà a buscar, per demostrar a la família que no me'n surto sense càstig.

A casa no funciona la història que explica la vostra religió, el retorn del fill desencabestrat.

–El fill pròdig?

–El meu avi deia desencabestrat.

–És una paraula que no es fa servir, vol dir que et treus del coll el cabestre, la corda del penjat.

Tinc son. Vull dormir.

–Encara estàs desperta? Neva.

–Millor. Així es taparan les petjades.

–O sigui que et busquen?

–M'agrada quan neva. No venen a desallotjar el campament.

–Hauries pogut fugir cap a una altra banda. Per què a Itàlia?

–No pots fugir allà on vols, no es pot triar gaire. Es nota que no saps fugir. Nosaltres hi estem acostumats. Els nostres campaments s'aixequen en una hora i desapareixen sense deixar rastre. Sabem amagar-nos, saltar fronteres. Només ens atura el mar.

–Per què Itàlia?

–Aquí la gent va a la seva. Es poden matar a pedrades, però no van a xivar-se a la policia.

–Parles bé l'italià.

–Parlo cinc idiomes. No sé llegir.

–No us ensenyen a llegir?

–N'hi ha prou que en sàpiga un de nosaltres, i ho notifica als altres.

–I no teniu cap llibre?

—A casa les històries s'expliquen al vespre i canvien una mica cada vegada. Els llibres no tenen veu.

La veu és la que fa que les històries tinguin lloc. I les mans les expliquen, els moviments, les pors, les rialles.

—Les paraules que diem es poden escriure, i poden quedar recollides. Hi ha un proverbi que diu que les paraules volen però les que estan escrites es mantenen.

—A nosaltres no ens passa, això. Les paraules es mantenen després de dir-les. Els intercanvis, els negocis i els casaments s'acorden de viva veu.

—No tens son?

—Estic acostumada a dormir de dia i a moure'm de nit.

—Com t'ho faràs, per viure?

—Demanat caritat segur que no. En vaig aprendre de petita, però soc massa orgullosa.

—Doncs com?

—Sé tocar l'acordió, ballo i canto.

Sé domesticar ossos.

El pare en cria, els portem amb nosaltres a les festes dels pobles.

L'os és l'única persona que em sap greu haver perdut.

–No dormen, a l'hivern?

–Els mascles no, si tenen menjar.

Ets vell, però hi ha moltes coses que no saps. Què saps fer?

–De professió soc rellotger.

–Que bonic. M'agraden, els rellotges. El pare en té un, d'or, que era del seu pare.

S'hi guanyen diners, amb els rellotges?

–A mi m'ha anat prou bé.

–Qui te'n va ensenyar?

–A la teva edat ja feia d'aprenent.

Quan es va morir el pare, vaig començar a treballar al sortir d'escola. La mare coneixia un rellotger que em va agafar.

De seguida vaig ser molt hàbil amb els dits.

Vaig començar a arreglar despertadors, els mecanismes més grossos, després vaig passar als rellotges.

M'agradava desmuntar-los, netejar-los.

S'encallen per culpa de la pols, que sempre hi acaba entrant. La pols fa encallar els rellotges perquè vol ser ella la que mesura el temps.

–Què vols dir? No ho entenc.

–No té importància. Hi ha una lluita molt antiga

entre la pols i els rellotges per veure qui mesura millor el temps.

I guanya la pols, que és més antiga.

–I la paga d’aprenent et donava per viure?

–La mare feia classes de rus. Era russa.

Va conèixer el pare quan era oficial en una nau que feia escala a Odessa, al mar Negre.

I es van enamorar.

Ell la va fer embarcar embolicada amb una catifa.

–Ja. Els russos no es deixen entabanar així com així.

El teu pare va pagar per endur-se-la.

–Ets tota una experta. Va pagar, i la mare es va estar enrotllada a la bodega fins al Mediterrani.

Va fugir per amor, no per culpa del comunisme.

A Nàpols ensenyava rus als comunistes que el partit enviava a la Unió Soviètica.

–Aquesta tenda és de dues places. Per què la vols?

–Em va bé que sigui gran. A vegades m’hi estic un mes.

–Amb l’acordió pots guanyar alguna cosa, però aquí a Itàlia no et deixen tenir un os.

–Sé ensinistrar corbs. Però tenen instint de llibertat, i al cap d’uns anys els he de deixar anar.

Et fan companyia, juguen, són persones intel·ligents.

–Veig que anomenes persones els animals.

–Tu no?

–No. Potser perquè no els conec.

Jo em vaig interessar pels rellotges. Són organismes. Contenen més de dues-centes peces.

–Dues-centes, en un espai tan petit? Com t'ho fas per ficar-hi les mans?

Ha de ser bonic entendre com funcionen.

També hi deu haver una mica de màgia.

–És més màgic entendre's amb un os i un corb.

–Tot té la seva màgia.

Haver trobat la tenda enmig de la foscor és màgia.

I també llegir la palma de la mà.

–És veritat, vosaltres endevineu el futur segons les línies de la mà.

–No és endevinar. Aprenem a llegir-les tal com es fa amb el cel nocturn.

Tu llegeixes llibres, jo llegeixo les mans.

Hi ha el mont de Júpiter, el mont de Venus, el de Mercuri, el de la Lluna.

–Tants relleus, hi ha? A mi, la palma de la mà em sembla plana.

Al meu pare li va llegir la mà una dona i li va dir que s'allunyés del mar. No podia, era el seu ofici.

–Va morir al mar?

–En un naufragi, de nit. La seva embarcació va xocar contra una altra enmig de la boira.

Però quina importància té, que ho diguin les mans?
Jo prefereixo no saber-ho.

Escolta, aquesta nit s'està fent molt llarga. Mirem de dormir una mica i potser demà al matí em despertaré i només t'hauré somiat.

–No hi confiïs.

Et llegiré la mà mentre dormis.

Vull saber qui ets.

–No n'hi ha prou de ser una persona que t'acull?

–Acollir és una obligació, no diu qui ets. Només vol dir que no ets un malparit.

–Dormo amb els punys tancats.

–Te'ls obriré.

–Entesos, tu furga, però no vull saber què trobes.
D'acord?

–No cal que ens posem d'acord en res. M'ho has de preguntar tu, si vols saber el que hi ha escrit.

–Bona nit.